Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
listopad 2026
125 Kč

9

SHIBLI
ZÁZRAK JAZYKA JE V TOM, ŽE MU NIKDO NEVLÁDNE

TÉMA
Bělorusko v exilu

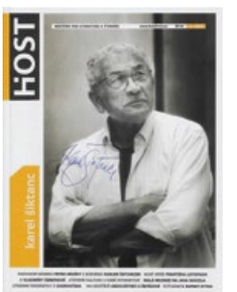
OSOBNOST
Jakub Řehák
Neustále si vytvářím soukromou mytologii

ESEJ
Tomáš Hučko
Osobní esej o konci života a světa

BÁSNÍŘKA ČÍSLA
Klára Krásenská

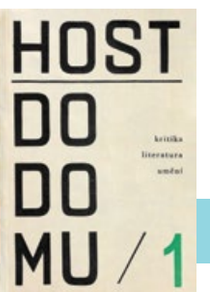

HOST
Už více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost
Číslo 9 | 2026, ročník XLII
Vyšlo v Brně 10. listopadu 2026
Beethovenova 4, Brno, 602 00
tel.: 725 606 144
objednavky@casopishost.cz
www.casopishost.cz
Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host (IČ 48 51 48 53),
s laskavou finanční podporou Ministerstva kultury ČR
a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine (www.eurozine.com)
Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938
Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor
Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora
Václav Maxmilián | redaktor
Ondřej Nezbeda | redaktor
Frederika Halfarová | produkce
Alena Němcová | jazyková redaktorka
Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny
Matěj Málek | grafická úprava a sazba
David Konečný | fotograf
Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec, Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár, Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách, Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písma | Kunda (Superior Type) a Atyp (Suitcase Type Foundry)
Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²) a Holmenn (70 g/m²)
Foto na obálce | David Konečný / Adania Shibli
Ilustrace | Barbora Idesová

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč
Předplatné na www.h7o.cz/predplatne nebo telefonicky na čísle 775 995 695:
tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč, tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha a První novinová společnost, a. s., Praha
Zasílání předplatného zajišťuje firma SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

LITERATURA NEBO POLITIKA?

Jan Němec

Rozhovor s Adanií Shibli jsme v *Hostu* chtěli přinést už dávno. Nejen proto, že její poslední kniha *Podružný detail* je skvělá; i kvůli tomu, že palestinské hlasy v českém veřejném prostoru dlouhodobě chybějí. Povedlo se nám to paradoxně až ve chvíli, kdy Ministerstvo kultury do svých dotačních podmínek zařadilo odstavec, který literárním časopisům zapovídá komentovat politické dění. V *Hostu* si nemyslíme, že politické je nakonec všechno, ani že literatura musí být za všech okolností politická. Autorky jako Shibli ovšem ukazují, že hranici mezi literaturou a politikou někdy vést nelze: bylo by to jako myslet si, že levá srdeční komora se obejde bez té pravé. Není zřejmé, jak si s tou skutečností hodlá poradit ministerstvo, a nevíme to ani my. Kardiochirurgové sice během některých operací dokážou jednu srdeční komoru dočasně vyřadit z provozu, jenže v reálném světě by pacient okamžitě umřel. Ostatně i sama obálka čísla nejednoznačnost věcí dokládá: autorka se během brněnského MAČe odmítla nechat fotit, sama však zmáčkla spoušť fotoaparátu, který ve foyer Husy na provázku instaloval David Konečný. Je to tedy jeho fotka nebo selfie? Je to literatura nebo politika?

OSOBNOST

9 Neustále si vytvářím soukromou mytologii. S Jakubem Řehákem o surrealismu, prvních publikováních na internetu a neustálé inspiraci městem

TÉMA BĚLORUSKO V EXILU

18 Cichan Čarňakevič: Vymyslet si vlastní svět. O šesti letech běloruského vyhnanství

22 Přála bych si, aby lidé četli běloruskou literaturu nejen ze solidarity. S básnířkou, aktivistkou a prezidentkou Běloruského PEN klubu Tacjanou Ňadbaj o stavu běloruské literatury a vydávání knih v exilu

28 Alherd Bacharevič: Demokratická impéria neexistují. O nálepce extremismu, zahrnování knih a svobodě jazyka

32 Ze současné běloruské poezie

ESEJ

38 Tomáš Hučko: Navzdory zániku. Osobní esej o konci života a světa

BELETRIE

45 **ateliér** Peter Župník

47 **básnířka čísla** Klára Krásenská: Kdo se v nás bojí, to nejsme my

55 **povídka** Ajda Bračič: Nikdo není jako ty

58 **nová jména** Daniela Mrázová: Libuška

REPORTÁŽ

66 Marie Škrdlíková: Země bez návodu k použití. Kaleidoskop ze současné Gruzie

ROZHOVOR

75 Zázrak jazyka je v tom, že mu nikdo nevládne. S Adanií Shibli o moci jazyka, pošlapaném pocitu domova a intimitě, kterou přináší literatura

HISTORIE

80 Robert Janda: Báseň je kanibalský čin. Nad jedním z nejoriginálnějších španělských básníků

KRITIKY

90 Bianca Bellová. Stručný průvodce odcházením (Ondřej Nezbeda)
92 Percival Everett: James (Jan Němec)
94 Katja Hoyer: Za zdí. Východní Německo 1949—1990. (Zdeněk Staszek)
96 Jan Bárta: Jan Procházka. Tvůrce v kulturním a politickém životě Československa 50. a 60. let (Josef Chuchma)

RECENZE

98 Sylva Fischerová: V těle je tma! (Kryštof Mec)
99 Jan Musil: Mami (Libor Staněk II.)
100 Jan Štifter: Vltavice (Kryštof Špidla)
101 Zita Maršíková: Nevěřte sněhu (Marta Ljubková)
102 Marko Sosič: Chléb, prach (Kryštof Eder)
103 Viivi Luik: Sedmé jaro po míru (Daniela Mrázová)
104 Miranda July: Na čtyřech (Jana Šrámková)
105 Michael Třeštík: Nesejde na tom (Andrea Popelová)

SLOUPKY

5 **názor** Zdeněk Staszek: Výkup fantazií
15 **checkpoint** Adéla Knapová: Národ versus čas
37 **minuscule** Marek Šindelka: Vteřina ticha
42 **vzorce** Michal Kašpárek: Pátek je mal_ _____
43 **žena a život** Anna Durnová: Den, který není, a Foucaultovy sté narozeniny
65 **rabbit hole** Lubomír Tichý: Až budu mileniál
65 **druhá vášeň** Ondřej Macl: Stories of My Life
73 **manuál** František Chaloupka: Manuál k Stevu Reichovi
78 **bibliofilcka** Martin Pecina: Arnold
87 **mikrostop** Zdeněk Stazsek: Dvě milenky, dvě manželky a Lolita
107 **ataše** Michal Tallo: Vojna o to, kto prežije budúcnosť
112 **meme** Jakub Jetmar: Průmyslové supernovy

4 **hostpot** Statusy
6 **drobenka**
7 **zprávy**
88 **madlenka Miroslava Huptycha**
106 **rozečteno** Tipy redakce

⁂

DROBENKA

Tohle výročí nám v *Hostu* minulý měsíc uniklo a je to velká škoda: před sto lety, přesně 14. října 1926, poprvé vyšel *Medvídek Pú*. ∗ Nejen ve Frankfurtu vědí, jak se dělá literární veletrh: na třicátém šestém Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě „měli návštěvníci možnost zjistit, že někdo vydává knihy, které by je třeba zajímaly“, uvedla ředitelka tradiční vysočinské akce Markéta Hejkalová. ∗ Nobelovu cenu obdržela kanadská básnířka Anne Carsonová, cenu udělovanou za nejlepší dokumentární knihu na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Jihlava Kamila Hladká, Cenu Josefa Jungmanna Vojtěch Frank a Jana Kitzlerová a středoevropskou Cenu Angelus Kateřina Tučková. ∗ Martin C. Putna měl na Velkém knižním čtvrtku představit svou knihu *Ježíš a jiná sprostá slova*, ale nakonec dal přednost tomu akci bojkotovat, protože tam měl svou knihu *Na rozhraní 2.0. Nový věk nejistoty* představit i Miroslav Bárta. ∗ Jestliže loni Netflix přežvýkal, rozmělnil a vyplivl *Sto roků samoty*, letos se vrhl na *Na východ od ráje* a dopadlo to o poznání lépe. ∗ Osmadevadesátiletý Pavel Kohout vydává novou knihu s příznačně klukovským názvem *Party charty mastí karty*. ∗ Na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Jihlava měl premiéru dokument Aleše Pojara o Petru Hruškovi *Vteřina houby*: „Každé umění je vandalismus, protože ničí zavedený pořádek a snaží se vytvořit nějaký nový,“ praví básník. ∗ Zemřel japonský spisovatel Rjú Murakami. ∗ Errata: v minulém čísle jsme uvedli, že naštěstí už nikdo nemluví o Nolanově *Odysseji*, ale to jsme nevěděli, že Elon Musk zveřejní prvních sedm minut své vlastní, daleko lepší a věrnější a hlubší a lidštější adaptace, vytvořené kompletně pomocí AI. ∗ Až do začátku prosince je ve vile Pellé k vidění vynikající výstava Kamila Lhotáka *Krajina snů*. ∗ Ministerstvo kultury žádá, aby literární časopisy psaly o literatuře, a ne o politice, jen není zřejmé, jestli se například takováto zpráva týká více literatury nebo politiky. ∗ Dobrá zpráva je, že stoleté výročí *Medvídka Pú* neopomněl alespoň medvěd v pobočce knihovny u Mamutích jezer v Kalifornii: přesně 14. října se vloupal dovnitř, dal si sváču a pak zkoukl novinky v knihovním fondu, informoval britský *Guardian* — a pokud tomu nevěříte, můžete se podívat i na video.

S Jakubem Řehákem o surrealismu, publikačních začátcích na internetu a neustálé inspiraci městem

NEUSTÁLE SI VYTVÁŘÍM SOUKROMOU MYTOLOGII

Text Václav Maxmilián
Foto Libor Galia

Město je s poezií Jakuba Řeháka spojeno už od jeho přelomové knihy *Past na Brigitu*. „Nové místo jsem vnímal se zjitřenou citlivostí a chtěl ho psaním zachytit, ale věděl jsem, že to nebude trvat dlouho. Místa zevšední, jakmile je začneme víc obývat, a jakási exotika, která se může týkat i sídliště, nakonec zmizí," říká v rozhovoru o své nejnovější básnické sbírce *Distrikt borovic*. Poukazuje tím nejen na to, jak nasvícení světa otevírá schopnosti pro psaní poezie, ale zároveň jak poezie jako taková pomáhá k novému nahlédnutí světa. Potřebnou dávku poezie do naší každodennosti může přinést i taková drobnost, jako že se díky Nobelově ceně za literaturu poezie po dlouhé době opět ocitla na předních stránkách novin.

VYMYSLET SI VLASTNÍ SVĚT

Cichan Čarňakevič

PŘÁLA BYCH SI, ABY LIDÉ ČETLI BĚLORUSKOU LITERATURU NEJEN ZE SOLIDARITY

Rozhovor s Tacjanou Ňadbaj

DEMOKRATICKÁ IMPÉRIA NEEXISTUJÍ

Alherd Bacharevič

ZE SOUČASNÉ BĚLORUSKÉ POEZIE

—

BĚLORUSKO V EXILU

Ilustrace Barbora Idesová

Rok 2020 představuje v Bělorusku ostrý předěl. Diktátor Lukašenko si přivlastnil volby, brutálně potlačil opoziční protesty a následně vytlačil všechny nesouhlasné hlasy ze země. Tlak, cenzura, dohled a perzekuce pokračují dodnes. Běloruská kultura a literatura se tak naučily žít v zahraničí i v domácích drsných podmínkách.

VYMYSLET SI VLASTNÍ SVĚT

Cichan Čarňakevič

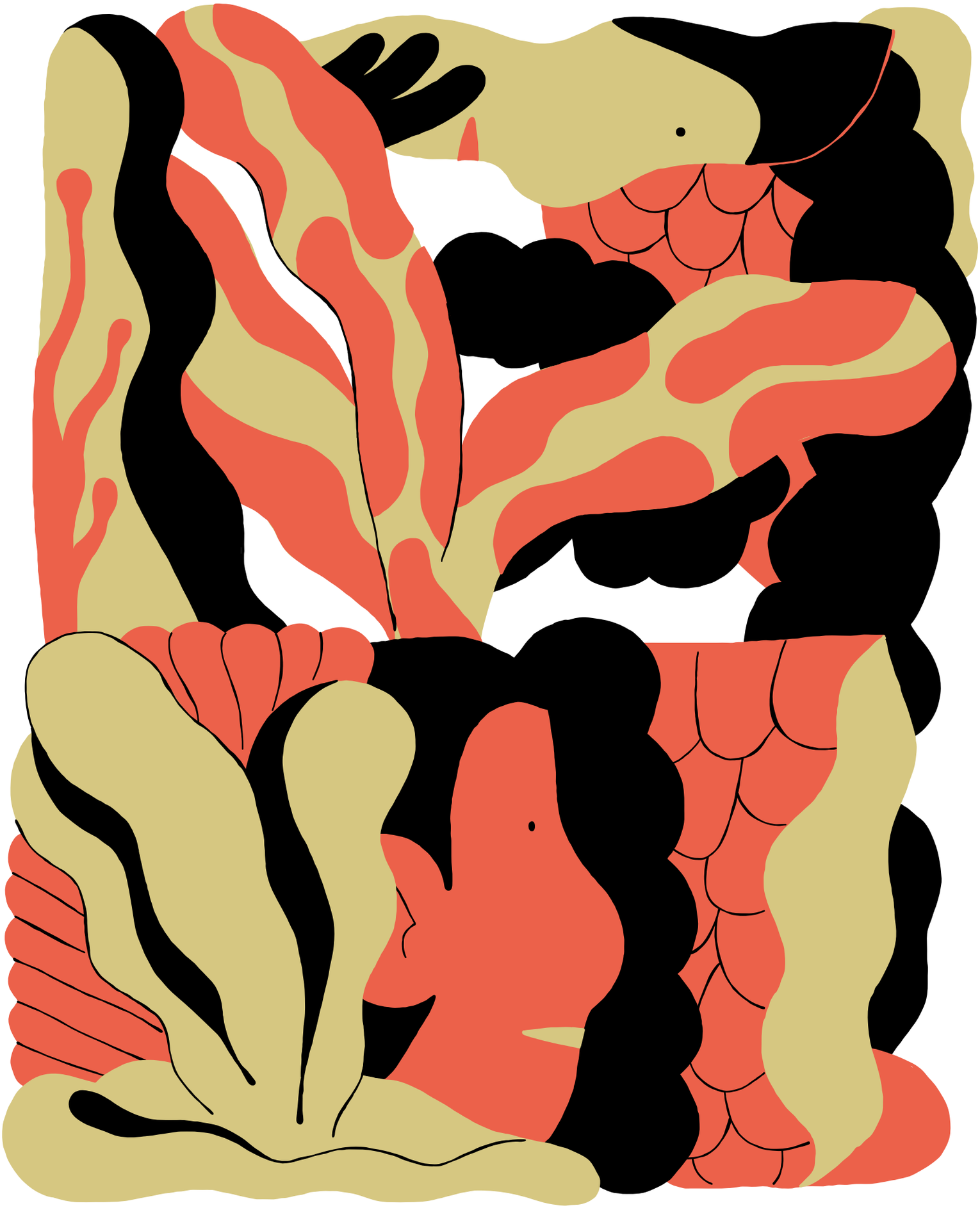

S básnířkou, aktivistkou a prezidentkou Běloruského PEN klubu Tacjanou Ňadbaj o stavu běloruské literatury a vydávání knih v exilu

PŘÁLA BYCH SI, ABY LIDÉ ČETLI BĚLORUSKOU LITERATURU NEJEN ZE SOLIDARITY

Text Zdeněk Staszek

Rok 2020 znamenal pro běloruskou společnost a kulturu zásadní obrat. Tamní režim po zmanipulovaných volbách a následných masových protestech zavedl brutální represe. Politici, intelektuálové, umělci i obyčejní lidé zamířili buď za mříže — nebo do exilu. Literaturu a její představitele nevyjímaje. Tacjana Ňadbaj pomáhá exilový literární provoz z pozice prezidentky PEN Belarus držet při životě, u toho podporuje i lidi a spisovatele v domovském Bělorusku a zároveň se je snaží neohrozit.

DEMOKRATICKÁ IMPÉRIA NEEXISTUJÍ

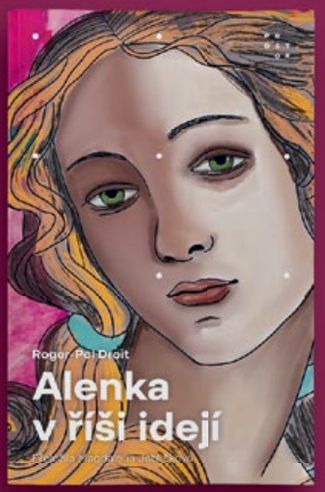
Alherd Bacharevič

Nakladatelství PROSTOR uvádí

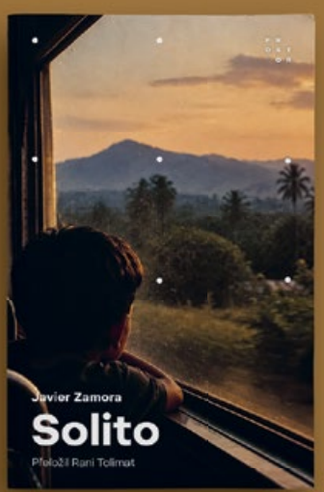

Claire van Ryn: Kde ji ptáci volají jménem
Saskia po matčině smrti zdědí otřískaný karavan. Když se jí vlastní rodina začne rozpadat, vyrazí s devítiletou dcerou napříč Austrálií do matčina rodiště, aby rozpletla tajemství její minulosti. Stopy vedou do Tasmánie roku 1968, kde mladá Greta sní o svobodě ve stínu tyranského otce. Příběh čtyř generací žen na pozadí úchvatné australské přírody vypráví o hledání kořenů, odvaze roztáhnout křídla a umění dopřát volnost sobě i blízkým.

Roger-Pol Droit: Alenka v říši idejí
Co kdyby Alenka místo do říše divů spadla do světa filosofie? Po boku svérázné čtveřice průvodců putuje mladá dívka napříč staletími i civilizacemi a setkává se s velkými mysliteli Východu i Západu. Od Sókrata po Nietzscheho hledá odpověď na otázku, jak žít a dát životu smysl. Roger-Pol Droit proměňuje dějiny myšlení v hravý dobrodružný román pro všechny, kdo si nepřestali klást otázky a chtějí objevovat svět vlastní hlavou.

P R O S T O R

Javier Zamora: Solito
Hlavní hrdina se vydává ze Salvadoru do Spojených států za rodiči. Cesta devítiletého chlapce se však mění v nebezpečné putování plné strachu, hladu a vyčerpání. Z cizích lidí, s nimiž míří na sever, se stává náhradní rodina, bez níž by možná nepřežil. Autor v románu vypráví vlastní příběh dětskýma očima tak, jak ho doopravdy prožil. Strhující, hluboce dojemný memoár o odvaze, laskavosti a síle lidské solidarity.

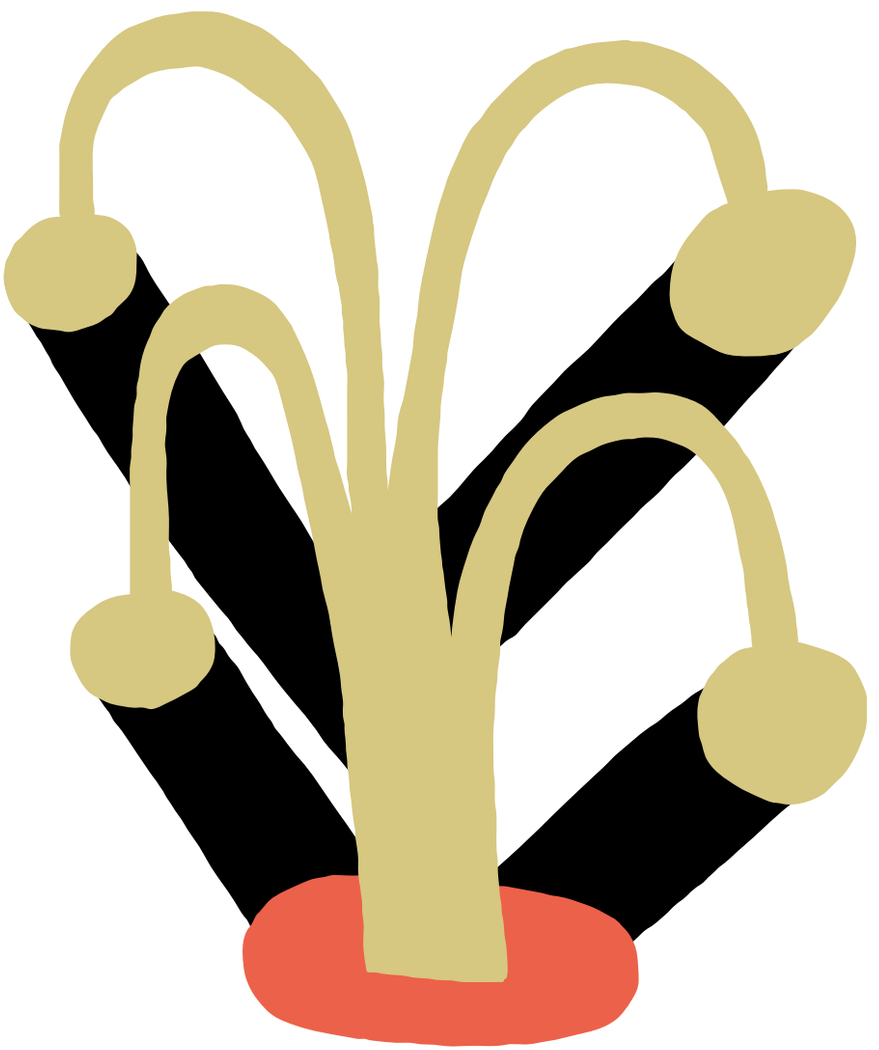

Carmen Kornová: A svět byl mladý
Píše se rok 1950. V Hamburku, Kolíně nad Rýnem a italském San Remu vítají tři rodiny nové desetiletí s nadějí, že válečné rány konečně zahojí čas. Minulost však z jejich životů nemizí a nové začátky přinášejí vedle lásky a přátelství také zklamání, těžká rozhodnutí a nečekané zkoušky. Carmen Kornová v prvním dílu své dvoudílné ságy splétá osudy několika generací v barvitém příběhu o hledání štěstí, rodinných poutech a odvaze znovu věřit v budoucnost.

Dáváme kvalitním knihám prostor

ZE SOUČASNÉ BĚLORUSKÉ POEZIE

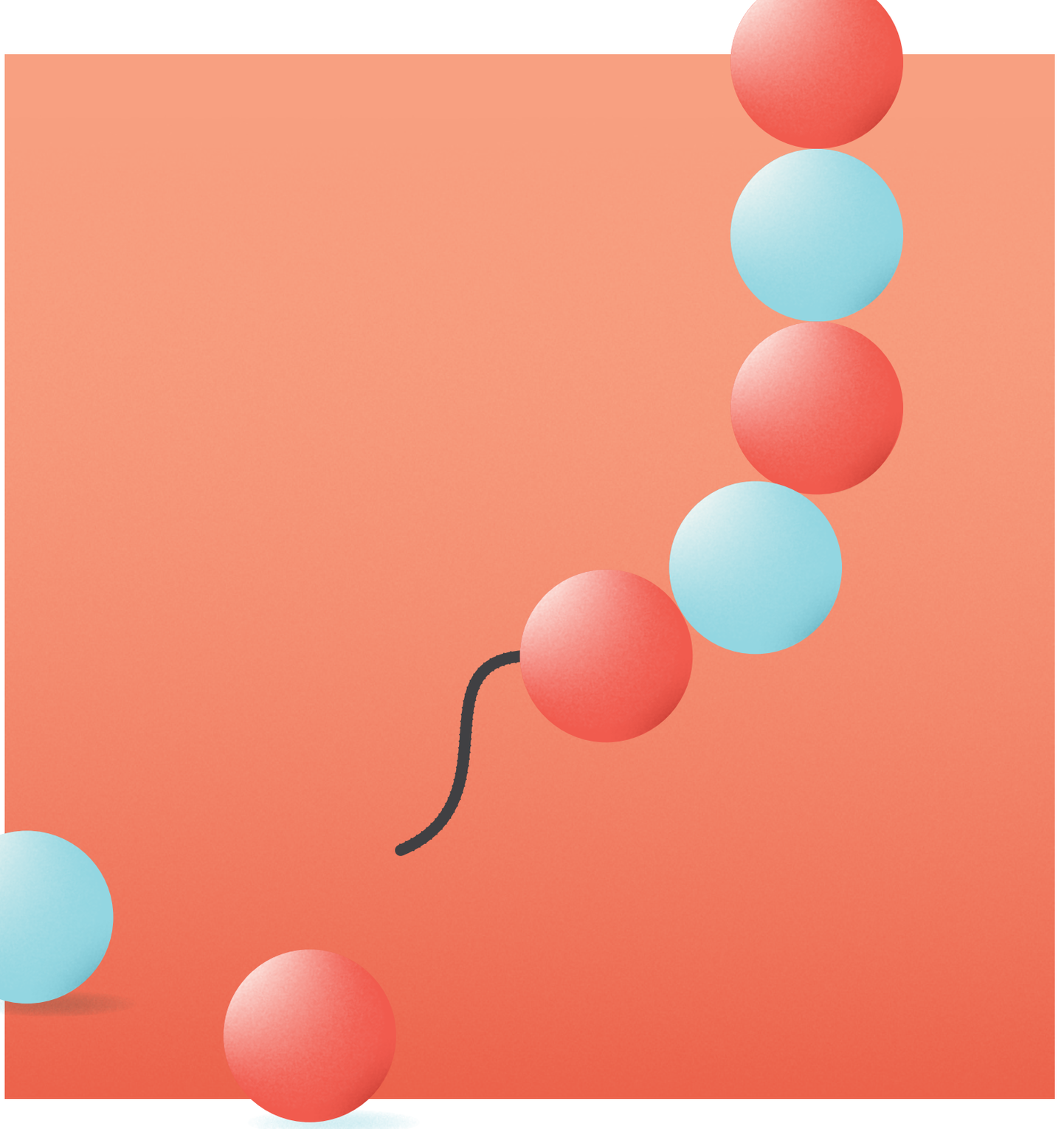
Výběr Sjarhej Smatryčenka
Překlad Alexandra Smatryčenka

NAVZDORY ZÁNIKU

Tomáš Hučko

Bylo to zvláštní léto. V celé Evropě padaly teplotní rekordy, dlouhotrvající sucha ničila úrodu, požáry pohlcovaly lesy. Vojenské konflikty a genocidy po celém světě neustávaly, vraždění nezná okurkovou sezonu. Fašističtí politici byli čím dál hlasitější a nebojácnější. A k tomu všemu mi umírala maminka.

Na začátku tohoto roku vydal literární historik a teoretik Ed Simon knihu *Writing During the Apocalypse. Reflections on the Great Unraveling*, v níž si klade otázku, zda má v dnešní době, která vykazuje všechny příznaky blížícího se konce civilizace, ještě smysl psát a tvořit. Proč se snažit, když zkáza klepe na dveře a knihy už nebude mít kdo číst? Jak literaturou bojovat proti procesům, které nelze zvrátit? Co dokáže poezie tváří v tvář bezmoci?

Simon zaznamenává příznaky očekávané globální zkázy a slyší ji v dusotu kopyt čtyř jezdců apokalypsy, v tomto případě jde o válku, pandemii, neregulované technologie a klimatickou krizi. Každému jezdci věnuje jednu část knihy, v níž zároveň nabízí ne-li přímo lék, tak alespoň prostředek k uklidnění: psaní jako protest, jako uchování paměti, jako vytváření smyslu a jako zachování hodnot. Co však dělat v situaci, kdy už nejsou k dispozici ani léky, ani prostředky k uklidnění?

VŠECHNO, VŠUDE, NAJEDNOU

Pár dní před koncem školního roku začala mít moje maminka problémy s koordinací pohybů, točila se jí hlava, do školy raději jezdila autobusem. Byla třídní učitelka, její deváťáci se právě loučili se základní školou, chtěla u toho být. Když zjistila, že žákům nedokáže podepsat vysvědčení, nechala se hospitalizovat. V nemocnici jí diagnostikovali velmi vzácné neurodegenerativní onemocnění,

KLÁRA
KRÁSENSKÁ
Básnířka čísla

DANIELA
MRÁZOVÁ
Nová jména

AJDA
BRAČIČ
Povídka

PETER
ŽUPNÍK
Ateliér

Básnířka čísla
Klára Krásenská

Klára Krásenská (nar. 1995) absolvovala historické vědy na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy a bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, studovala komparatistiku. Básně, literární recenze, překlady nebo eseje publikovala například v časopisech *Host* a *H7O*, *Tvar*, *A2*, *Plav*, *Revolver Revue* nebo *Obrácená strana Měsíce*. Její básnická prvotina *Mýtinami* (Viriditas, 2023) byla nominována na cenu Magnesia Litera v kategorii debut roku. Podílela se na publikaci *Teorém kamenné zahrady* (Nakladatelství UMPRUM, 2023). V loňském roce vydala sbírku *Veni, veni* (Argo, 2025). Žije v Praze, pracuje jako redaktorka v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.

Povídka
Ajda Bračič

Ajda Bračič (nar. 1990) je architektka, redaktorka a publicistka. Jako autorka a redaktorka spolupracuje s mnoha slovinskými médii zaměřenými na architekturu a kulturu. Za svou tvorbu získala několik ocenění v prestižních literárních soutěžích. Sbírka krátkých próz *Létající lidé*, z níž pochází vybraná povídka, je jejím knižním debutem. Povídky spojuje motiv setkávání s cizími a neprožitými životy: prolínají se nejen mezi sebou, ale i s již napsanými příběhy a skutečností. Vyprávěcí linie, poznamenané náhlými zvraty a otevřenými možnostmi, se vinou městským ruchem jako dráty vysokého napětí. Hrdinové sní o životech, které mohli prožít, ty se jim zjevují někdy jako přízraky, jindy jako zcela hmatatelné alternativy.

Nová jména
Daniela Mrázová

Daniela Mrázová (nar. 1976) pracuje jako překladatelka z norštiny a dánštiny, tlumočí, rediguje překlady a vyučuje norštinu a latinu. Vystudovala norskou, francouzskou a klasickou filologii na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a norštinu pro cizince na Univerzitě v Oslu. Je členkou výboru Překladatelů Severu a působí i ve spolku Elg, který se věnuje opomíjeným momentům severské kultury v českém kontextu. Pro *Host* píše od roku 2001 články a recenze zaměřené na severskou literaturu. V šerém dávnověku studentských let se podílela na básnickém almanachu *Salabova branka* (Příbram, 1998), od té doby plní skutečné i digitální šuplíky. Žije v Dolním Povltaví, ale táhne ji to na Moravu.

Ateliér
Peter Župník

Peter Župník (nar. 1961) fotografuje od dětství. Napřed mu učarovaly úkazy v domovské Levoči a v nejbližším okolí: rostliny, ovoce, kameny, lidé, hmyz, krajiny, zvířectvo… Východiskům zůstal věrný i později, kdy si osvojil řadu dalších lokalit, včetně Prahy, kde absolvoval katedru fotografie FAMU (1986), anebo Paříže, kam se přestěhoval. K digitalizaci se dostal před nějakými třiadvaceti lety, nicméně první realizace nové technologie nese dataci 2005: „Můj tvůrčí proces," podotýká Župník, „bývá dlouhý. Nejedná se mi o pouhý záznam, nýbrž o jakési ladění — od stisknutí spouště po výsledný obraz. A každé opravdové ladění vyžaduje čas." Autor upravuje záběry již v počítači, zasahuje však také v ploše tisků pestrobarevnými pastely. Podobně kdysi vstupoval do černobílých zvětšenin. Z unikátních dokonale zpracovaných děl pak skládá výstavní soubory: nalézá a instaluje diptychy, triptychy i jiná uskupení, v nichž exponáty naznačují příběhy světa kolem nás, ale též příběhy nevídané. Jejich tituly nás zvou do sfér imaginace (občas francouzsky, popřípadě anglicky nebo latinsky; ostatní pojmenování převedl tvůrce k publikaci v *Hostu* do češtiny). (Josef Moucha)

BRNĚNSKÝ 17.

17. 11. 2026
13:00–19:00, náměstí Svobody

Svoboda není něco, o čem jen slýcháme.
Je to něco, co musíme společně utvářet.

www.brnensky17.cz

@brnensky17

ZEMĚ BEZ NÁVODU K POUŽITÍ

Marie Škrdlíková

Kromě Kavkazu a Černého moře se o Gruzii mluví hlavně jako o zemi politických sporů, demonstrací a nejisté budoucnosti. Stačí ale opustit hlavní město, a její obraz se začne měnit. Hory, déšť, mlha, rozpálená pláž, zapadlé vesnice a setkání s kamarádkou, která v jedné takové vesnici už pět let žije.

„V Gruzii je všude krásně, a ať pojedete kamkoli, nemůžete udělat chybu," slyšela jsem už mnohokrát a letos v květnu se tam spolu se svým přítelem Vaškem konečně vydávám.

Přátelé, kteří v Gruzii několik let žili, nám sepsali pár tipů na cestu. Na konci dokumentu stojí: „Jen se držte dál od demonstrací. Není to jako v Česku. V Gruzii mají fakt na hovno režim."

Hranice překračujeme brzy ráno. Venku je ještě tma. I uvnitř hraniční budovy v Sarpi potkáváme toulavé psy. S Tureckem jsme se rozloučili na autobusovém nádraží v Ordu. Zatímco jsme si na nástupišti vařili večeři, taxikář nám přinesl černý čaj, uklonil se a vrátil se ke svému autu.

Do Batumi dorazíme za svítání. Na vlakové nádraží jdeme pěšky, město ještě spí. Potkáváme banánovníky a sem tam se nad námi tyčí vysoký eukalyptus. Centrum Batumi připomíná malé Las Vegas. Místní jsou na něj prý pyšní, my se mu úmyslně vyhýbáme. Moře cítíme ve vzduchu, ale vidět ho není. Podél pobřeží vede plot, za kterým vidíme zem rozrytou stavebními stroji a zaskládanou stavebním materiálem.

Nádraží je ráno pusté a kromě trojice holubů jsme tu jen my. Vašek si roztáhne karimatku a usne, já nám zatím na vařiči připravuji snídani. O hodinu později se nástupiště zaplní lidmi. Oproti Turecku se mezi nimi se svými tetováními a odbarvenými vlasy necítím tak nepatřičně a uleví se mi, že nemusím tolik přemýšlet, jak svým vzhledem působím. Dokonce ani nejsme jediní cestující v kraťasech.

Z okna vlaku pozoruju, jak mizí pobřežní zeleň a krajina se otevírá do širokých údolí, nad nimiž se zvedají hory. Sice jsme na cestě už týden, ale já se neubráním pocitu, že naše cesta teprve začíná.

MĚSTO NAD HORKÝMI PRAMENY

Hlavní město dostalo své jméno podle horkých pramenů, které pod ním vyvěrají („tbili" znamená teplý). Do jedněch veřejných sirných lázní se s Vaškem vydáme. Prostory jsou oddělené pro muže a ženy a já z nějakého důvodu platím o několik lari míň.

Vejdu nahá mezi desítku cizích těl a chvíli nevím, kam si stoupnout. Pak se mě ujme krátkovlasá žena s tvářemi červenými od horké vody. Postaví mě pod svou sprchu a ukáže na mýdlo a šampon, ať si je půjčím a umyju se. Nerozumíme si ani slovo, ale během chvíle vím, kde se můžu napít, kam se můžu postavit do fronty i která sprcha je volná.

Až když s Vaškem sdílíme dojmy, dozvím se, že mužská část má navíc bazének a saunu, zatímco v té mé jen z trubek nad hlavou proudila horká sirná voda.

„Já jsem myslela, že levnější vstup pro ženy je pozitivní diskriminace," zasměju se.

Gruzie má necelé čtyři miliony obyvatel a více než milion z nich žije v hlavním městě. Možná i proto Tbilisi působí jako samostatná země.

Obchoďák na náměstí Svobody by kromě gruzínského písma zapadl mezi ty české. Potkáváme Dunkin' Donuts nebo H&M. Spar tu mají na každém rohu.

Stačí ale opustit centrum, a město se rychle promění. Mezi sovětskými paneláky roste vysoká tráva, na vychozených cestách zůstává bláto a psí exkrementy. Všude chybí koše na tříděný odpad.

V metru si lidé běžně sedají na eskalátor a ti, kteří stojí, mají na prudkých schodech zvláštní sklon a vypadají, jako by padali.

Potkáme člověka, který má na sobě tričko s nápisem *stop being poor* a o pár metrů dál na schodech v podchodu žebrá žena s dítětem. Žebrání je tu téměř stejně časté jako prodej náhodných věcí na ulici, kde se dá tím pádem pořídit téměř vše. Od žvýkaček, knih, ikon, růženců a kšiltovek po čurčchelu — tradiční gruzínskou sladkost z ořechů a zahuštěné vinné šťávy —, čerstvý džus nebo šperky. Můžete si dokonce nechat vyčistit boty.

Vaškův táta, který tu jako voják sloužil v nultých letech na misi OSN v Abcházii, nás chtěl od cesty odradit. Vyprávěl nám, že v Gruzii si budeme muset pořád s někým připíjet a také že tady stále obdivují Stalina a Beriju. Zážitek z Tbilisi je ale úplně jiný. Sovětské dědictví zůstává otisknuté v architektuře i veřejném prostoru, zároveň je to ale město kaváren, galerií a ulic, které svým rytmem připomínají západní evropská města bez sovětské minulosti. Navíc vlajky Evropské unie tu visí skoro všude, i přestože vláda na konci roku 2024 pozastavila jednání o vstupu do EU. Nebo možná právě proto.

Najdeme si tu i své oblíbené místo, kde se cítíme jako doma. Veganský podnik Striča tu založili ukrajinští emigranti a nápis na dveřích slibuje boršč zdarma pro všechny, až Putin zemře. Nebojí

S Adanií Shibli o moci jazyka, pošlapaném pocitu domova a intimitě, kterou přináší literatura

ZÁZRAK JAZYKA JE V TOM, ŽE MU NIKDO NEVLÁDNE

Text Michal Tallo
Foto David Konečný / Adania Shibli

Adania Shibli patří k nejoceňovanějším a nejpřekládanějším palestinským spisovatelkám současnosti. Její román *Podružný detail* byl v roce 2021 nominován na Mezinárodní Bookerovu cenu a loni vyšel i česky. U příležitosti uvedení slovenského překladu autorka navštívila bratislavský festival BRaK, díky němuž vznikl i tento rozhovor.

Při čtení *Podružného detailu* a v rozhovorech s tebou jsem získal dojem, že ústřední oblastí tvého zájmu je samotný jazyk. Nejen jako základní stavební kámen literatury, ale jazyk se všemi svými vrstvami a implikacemi: nástroj, jímž utváříme sami sebe, svou identitu, dějiny, myšlenky a pocity, ale také nástroj, jímž manipulujeme s věcmi; jímž získáváme moc. Sama ovládáš několik jazyků. Hlavní hrdinka knihy mezi nimi musí přepínat, používá angličtinu, aby se vyhnula podezření a dosáhla svého cíle. Jak uvažuješ o dynamice mezi jazykem a mocí?

V době, kdy jsem studovala náboženské texty a jednotlivé náboženské mýty, mě uchvátil příběh o tom, jak Bůh svěřil Adamovi úkol pojmenovat zvířata na zemi. Do té doby jsem totiž pociťovala jakousi důvěru v zázrak jazyka, či snad dokonce v tajemství jazyka; považovala jsem ho za neviditelné, avšak mimořádně silné pouto mezi všemi bytostmi, které daným jazykem komunikují — ať už jde o lidi, nebo o nadpozemské bytosti —, a domnívala jsem se, že nikdo z nich není jeho vládcem. Tajemství či zázrak jazyka přece spočívá právě v tom, že mu nikdo nevládne. Avšak právě v příběhu o Bohu, který pravomoc pojmenovávat deleguje, se z tajemství stává moc; všemocný Bůh přenechává pravomoc pojmenovávat Adamovi. Vědomí tohoto příběhu mě svedlo a upoutalo, přivedlo mě k přemýšlení o věcech, které nelze pojmenovat, zejména ne z pozice moci, a tyto možnosti od té doby neustále zkoumám v literatuře. *Podružný detail* mi takové zkoumání otevřel v té nejintenzivnější možné podobě.

Zájem o jazyk je patrný i v tom, jak přistupuješ k samotnému psaní: *Podružný detail* tvoří dvě části, první ve třetí osobě, druhá v ich-formě. Ve třetí osobě popisuješ události z roku 1949, v první osobě současnost. Souvisí to s tím, že historii obvykle považujeme za něco neosobního — a tedy neutrálního, objektivního, i když ve skutečnosti taková nikdy není?

Přesně tak. Psaní o dějinách je lineární, odosobněné, většinou vyprávěné tónem, který evokuje jistotu, moc a autoritu; jinými slovy, je nudné. Každý čtenář a každá čtenářka mají právo číst knihu tak, jak chtějí, ale já pociťuji jakýsi zvláštní klid vždy, když někdo označí první část knihy za nudnou a stěžuje si na to. Ano: moc je nudná, jazyk moci je nudný, narativy moci, na nichž se historie často shoduje, jsou nudné. Ale zlomenost, zjizvenost, neúplnost, koktání, zadrhávání, zamotávání, váhání, šeptání, křehkost, bolest — to všechno nudné není. O tom je druhá část knihy.

„Neutrální dějiny“ vyprávěné ve třetí osobě propojuje s intimitou současnosti právě ten podružný detail z názvu: historická událost z roku 1949, na kterou se vypravěčka upíná, se odehrála v den jejích narozenin. Nutí mě to přemýšlet o mezích naší empatie. Potřebujeme k touze nahlédnout pod povrch oficiálního narativu a neosobních informací osobní spojení s historií?

Podobnou otázku si vlastně klade i vypravěčka druhé části knihy. Dochází k závěru, že nejde ani tak o osobní spojení s historií, jako spíše o věci, do nichž jsme vhozeni, ačkoli často sami nechápeme proč — vede nás k nim jakási neodbytná síla, hlasy duchů, záhadná přitažlivost, zázrak, něco, co nás k sobě připoutává samotnou silou jazyka. Domnívám se, že ji tedy za hranici oficiálních historických narativů nepřivede ani tak osobní spojení, jako spíše řeč, síla lingvistiky: teprve ta ji donutí začít uvažovat a představovat si věci za touto hranicí. Literatura nám to vše umožňuje; dovoluje nám vytvářet souvislosti, ke kterým by se historie nikdy neodvážila.

Zůstaňme u tématu jazyka: vypravěčka se často zadrhává, při pokusu o vyjádření selhává. O schopnost vyjadřování ji připravuje nejen přímé násilí, ale i neustálá hrozba, strach a trauma, vědomí, že násilí může přijít kdykoli. Vnímáš v kontextu okupace odepření schopnosti vyprávět jako nástroj vymazávání identity utlačovaných?

Kolonialismus jako systém a kolonizátoři, kteří jej utvářejí, řídí a neustále se podílejí na jeho udržování, zacházejí s kolonizovanými lidmi a se vším, co s nimi souvisí — tedy s jejich životy, územím, kulturou, jazykem —, jako s něčím podřadným, něčím bezcenným, co ani není problém úplně vymazat z povrchu zemského. V průběhu staletí jsme to měli možnost vidět nespočetněkrát, od Ameriky až po Palestinu. Proto je pochopitelné a očekávatelné, že hrdinku druhé části postihne koktání, neschopnost najít správná slova, zážitek jazykové dezorientace. Nejde tedy výslovně o identitu nebo nějaký konstrukt, ale spíše o život jako takový, se vším, co život obnáší, s celou jeho neuchopitelnou bezmezností, a zničení takového života je proces: započatý v minulosti, probíhající v přítomnosti, pokračující v budoucnosti. Proto se domnívám, že i potlačování schopnosti vyprávět, umlčování, je jen jednou z forem vymazávání nejrůznějších projevů života, v tomto případě jazyka, utlačovaných.

Se strachem souvisí i hranice: další ústřední téma tvé knihy. Ty se v ní proměňují, posouvají, jsou záměrně definovány nejasně: vytvářejí nejistotu. Extrémní projevy tohoto procesu dnes sledujeme v Gaze, Libanonu, Sýrii i na Západním břehu. Vztah Palestinců a Palestinek k hranicím zřejmě není úplně snadné popsat někomu ze zahraničí. Je pro tebe literatura způsobem, jak tento vztah zaznamenat?

Podružný detail přímo nevysvětluje zkušenost hranic v Palestině: spíše ji ztělesňuje. Ukazuje, jak narušuje naše základní vnímání logiky, orientační smysl, důvěrnou znalost konkrétních míst; to vše hranice neustále ničí nebo nově uspořádávají. Kdybych měla tuto zkušenost k něčemu přirovnat, řekla bych, že je to jako vrátit

Nad jedním z nejoriginálnějších španělských básníků

BÁSEŇ JE KANIBALSKÝ ČIN

Robert Janda

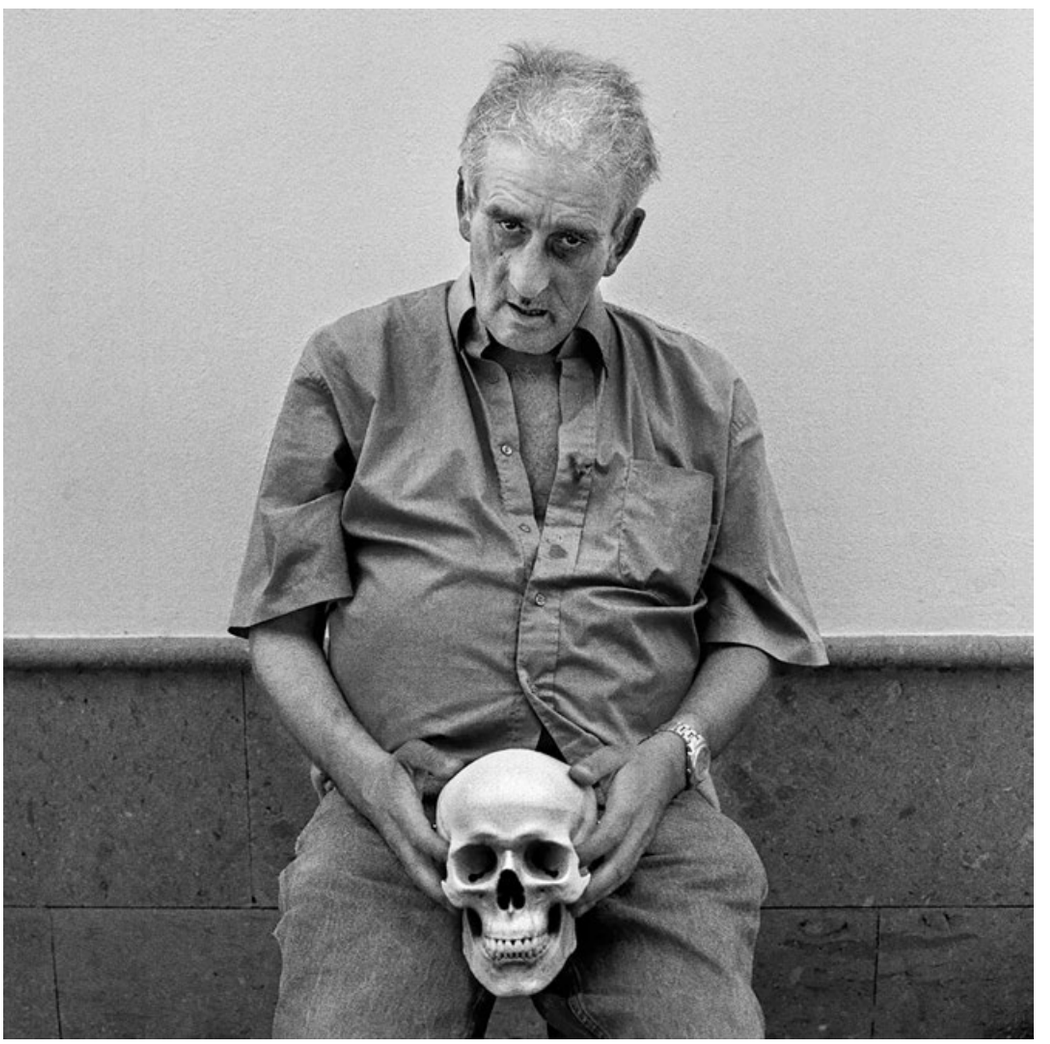

Foto Thomas Canet

CORINNE HEYRMAN

ZAČÁTEK, CO NEKONČÍ

PŘEKLAD BARBORA GENSEROVÁ

Marcel se kvůli depresi ocitá v psychiatrické léčebně, kde jeho vnučka pobývala o několik let dříve na oddělení poruch příjmu potravy. Často ho navštěvuje a své otázky zpracovává v rozhlasovém dokumentu. Do jaké míry si člověk sám vybírá, kým je? Co znamená pojem „zmatená osoba"? Jak dědičné jsou psychické poruchy a co je jejich příčinou? Kdy začíná uzdravení? A co je důležitější, kdy končí? Autor vypráví příběh s velkou představivostí a empatií zkoumá složitost a mnohost pohledů na psychickou zranitelnost.

obchod.portal.cz | PORTÁL

WOMEN IN ART

5. 11. → performance ME-SA: Second Practice

8. 11. → performance POCKETART: Making love (brněnská premiéra)

20. 11. → workshop o facilitaci bezpečného pracovního prostoru....facilituje Eli Havla

1. 12. → zážitkový konferenční příspěvek s Martinou Hajdyla

10. 12. → workshop sebepéče II ....facilitují Jana Žáčková a Silvia Hodaň

v co.labs

colabs.cz

STRUČNÝ PRŮVODCE ODCHÁZENÍM

Bianca Bellová

JAMES

Percival Everett

ZA ZDÍ

Katja Hoyer

JAN PROCHÁZKA

Jan Bárta

Literární pozdravy

22. ročník malého festivalu autorských čtení v Liberci

18.00 | Knihkupectví Fryč

20. 11.

Anna Zajíček Stenzlová
Sufian Massalema
Radek Fridrich
Jiří Koten

21. 11.

Divadlo Vydýcháno
Barbora Malíková
Anna Bolavá
Iva Tajovská

www.literarnipozdravy.estranky.cz

H7O.CZ

ZPRÁVY, KOMENTÁŘE, KRITIKY, KAUZY A MNOHO DALŠÍHO

WWW.H7O.CZ

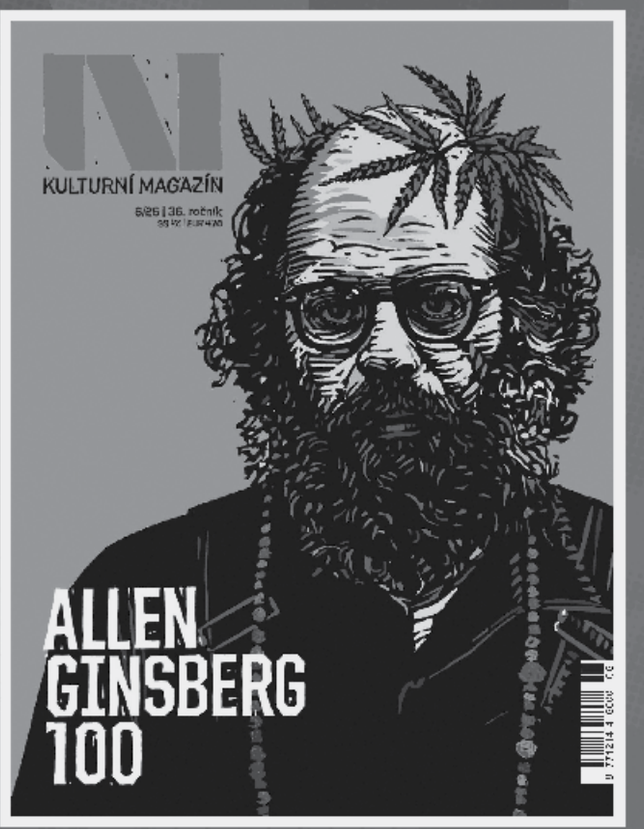

Inzerce

Červnové číslo magazínu **UNI** je tu.

Hudební rozhovory, osobité recenze i pohled do světa současného umění, to všechno v aktuálním vydání.

UNI najdete ve vybraných knihkupectvích, trafikách nebo online na **www.magazinuni.cz.**

Chcete podpořit kulturní publicistiku? Přispějte přes *darujme.cz/unijazz*

MINISTERSTVO KULTURY

svetovka.cz

Aktuální číslo 09/2026

Výměšky jazyka
Tekutá tělesnost poezie

*

Hiromi Itó, Marilyn Hacker, Aase Berg,
Angélica Freitas, Monique Wittig

*

Rozhovor k novému překladu
s Pirkko Saisio o její helsinské trilogii
Kritika Hilského překladu *Ztraceného ráje*
od Šárky Tobrmanové

Plav

Měsíčník pro světovou literaturu

Inzerce

knihy, které nejsou černobílé

Těla ve tmě Davorin Lenko
Kemp Maartje Wortel
Přišla za svítání Sandrine Collette
Šílení Antoine Wauters
Ať se třesou nevinní Barbara Frandino

#ctubetu

Meme

PRŮMYSLOVÉ SUPERNOVY

Jakub Jetmar

Ležel jsem v zubařském křesle s oslintaným rozvěračem vraženým v ústech a žasnul, kolik lidského génia, úsilí, času a zdrojů se ukrývá ve stroji, který mi právě šetrně otevírá zub, aby se zubařka nad mikroskopem dostala až do uzounkých a klikatých kanálků. Měl jsem na podobné úvahy dostatek času — o mém komplikovaném případu vyšlo i pojednání v měsíčníku České stomatologické komory *LKS*. Lidstvo vskutku staví technologické katedrály — avšak obrazem doby se stal spíše hajlující Musk či kamikaze dron.

Na svůj po čertech drahý seminář v zubařském křesle jsem si vzpomněl při četbě opojného pojednání o divu světa známém jako čip. „Představte si dokonalou repliku rozlehlé metropole, jako je Tokio nebo São Paulo, vyrytou v atomárních rozměrech na destičce o velikosti nehtu. Městské detaily by byly věrně ztvárněny až do posledního golfového míčku nebo vajíčka — každý z nich zmenšený přibližně na objem molekuly hemoglobinu, nebo na vzdálenost, o niž lidský nehet vyroste každých pět sekund," píše novinář Gideon Lewis-Kraus v reportáži pro *The New Yorker*.

Jsou to závratné obrazy. Výrobce nejpokročilejších fotolitografických strojů, nejhodnotnější evropská firma ASML, potřeboval pro svůj průlom s hlubokým ultrafialovým zářením speciální čočky. Obrátili se proto na německý Zeiss, který přišel s nejhladším umělým objektem ve známém vesmíru. Kdyby měla jeho zrcadla velikost Země, nejvyšší hora by dosahovala výšky ležící hrací karty. Jinde zase čteme o průmyslové výrobě miniaturních supernov. To když lasery šedesáttisíckrát za vteřinu zasahují drobné kapičky cínu, aby se cínová mlha vznítila, vybuchla a vznikla plazma, která je padesátkrát žhavější než povrch Slunce.

Lewis-Kraus chce ale zejména ukázat, že naše elektrické kartáčky, letadla a čím dál víc i myšlení pohánějí plody interkontinentálního plánování a spolupráce. Tento zázrak nesvede žádný podnik sám, stěží se duplikují byť jednotlivé části řetězce, protože stojí na hlubokých znalostech i věru řemeslné práci obráběčů a mechaniků. To činí celý ekosystém nebývale křehký — zejména s ohledem na výrobce nejsofistikovanějších čipů z ostrovního Tchaj-wanu, jehož potenciální blokáda by měla horší dopady než krize ve třicátých letech.

Spojené státy americké, Evropská unie i Čína proto usilují o co největší samostatnost. To ale hrozí i sebenaplňujícím proroctvím. I za rámusu umíráčku globalizace si proto musíme připomínat a slavit, že novodobé divy světa tvoří lidstvo kolektivně. Ostatně i v mé puse se, jak jsem se dočetl v pojednání mé původem polské zubařky, potkala výplachová koncovka Eddy z Německa, chlornan sodný z Polska a ruční nástroj H-File ISO 40, Micro Debrider z USA.

Autor je novinář.

HOST → 10

Osobnost

KAREL VESELÝ

Téma

POEZIE V PŘEKLADU

Kontexty

AI AUTORSTVÍ

Historie

JAN ZÁBRANA

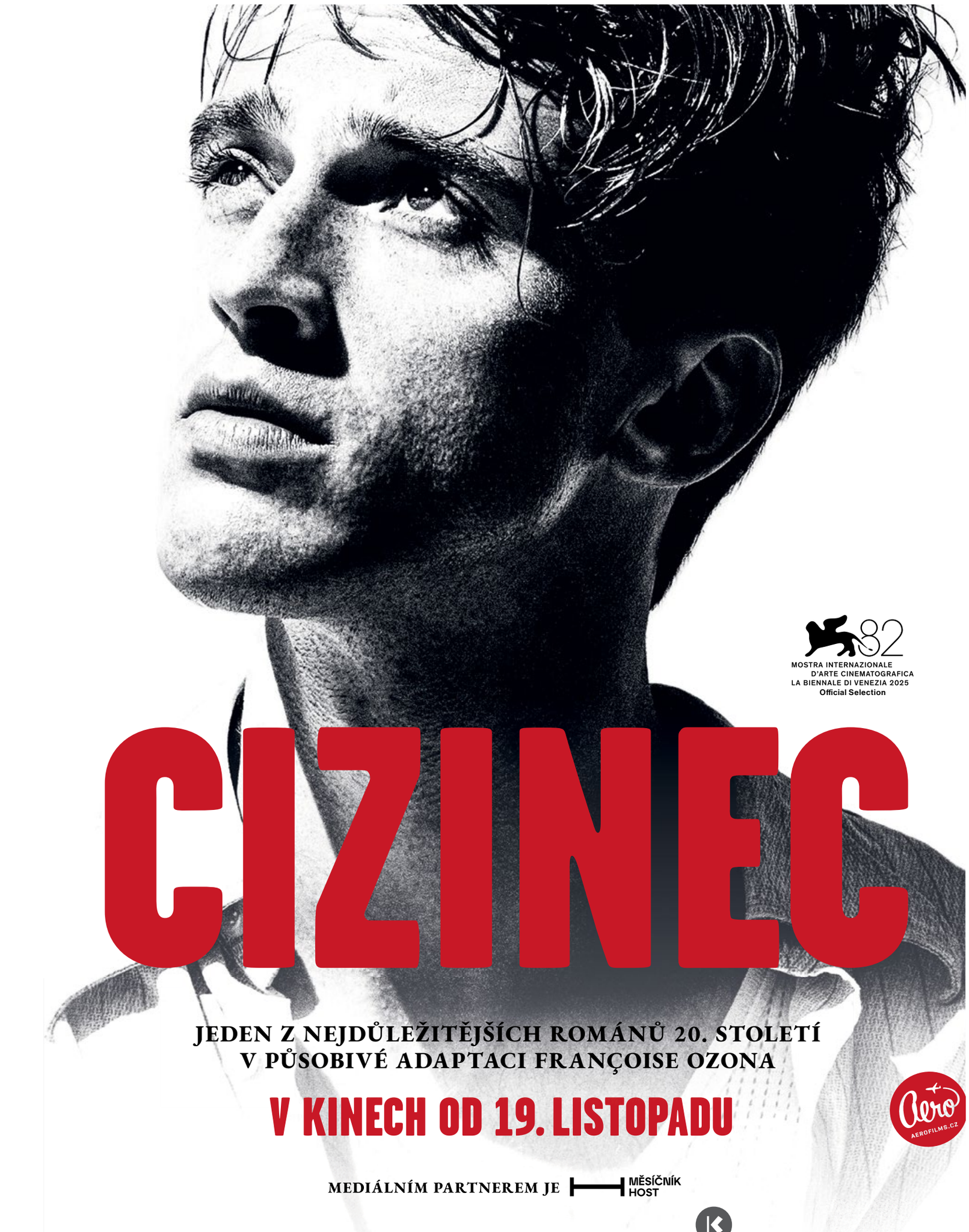
Reportáž

KÁHIRSKÉ MĚSTO MRTVÝCH

Iluze jsou pro duši to, co atmosféra pro zemi. Odejměte ten příznivý vzduch, a rostlina odumře, barva vybledne. Země, po níž kráčíme, je vyprahlý popel. Jdeme po jílu a ohnivé dlažební kostky nám spalují chodidla. Pravda nás zničí. Život je sen. A bdění nás zabíjí. Ten, kdo nás oloupí o naše sny, oloupí nás o náš život — (a tak dále, chcete-li dalších šest stránek, ale ten styl je únavný a možná je dobré jej opustit).

Virginia Woolfová
Orlando

82
MOSTRA INTERNAZIONALE
D'ARTE CINEMATOGRAFICA
LA BIENNALE DI VENEZIA 2025
Official Selection

CIZINEC

JEDEN Z NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH ROMÁNŮ 20. STOLETÍ
V PŮSOBIVÉ ADAPTACI FRANÇOISE OZONA

V KINECH OD 19. LISTOPADU

Aero
AEROFILMS.CZ

MEDIÁLNÍM PARTNEREM JE MĚSÍČNÍK HOST